

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	1145
Land:	Iran
Kilde:	Landinfo
Titel:	Temanotat. Iran. Uddanningssystemet
Udgivet:	1. november 2024
Optaget på baggrundsmaterialet:	5. februar 2025

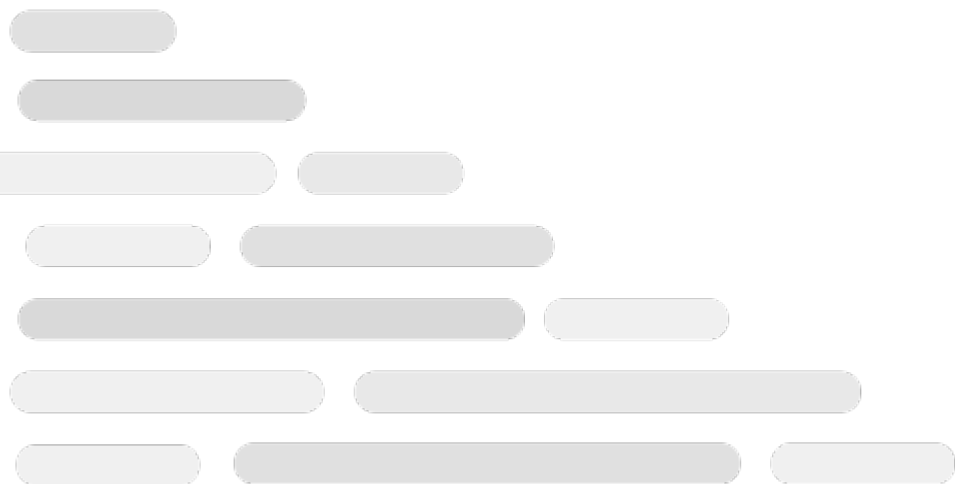
LANDINFO
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Temanotat

Iran

Utdanningssystemet

1. november 2024

© Landinfo 2024

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Fredrik Selmers vei 6

Postboks 2098 Vika

0125 Oslo

Tel: 23 30 94 70

E-post: landinfo@landinfo.no

www.landinfo.no

Om Landinfos temanotater

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos temanotater er basert på opplysninger fra nøye utvalgte kilder. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

Temanotatene bygger på både skriftlig og muntlig kildemateriale. En del av informasjonen som formidles, er innhentet gjennom samtaler med kilder på informasjonsinnhentingstreiser. Landinfo tilstreber bredde i kildetilfanget, og så langt mulig er det innhentet informasjon fra kilder som arbeider uavhengig av hverandre. Alt benyttet kildemateriale er fortløpende referert i temanotatene. Hensyn til enkelte kilders ønske om anonymitet er ivarettatt.

Notatene gir ikke et uttømmende bilde av temaene som undersøkes, men belyser problemstillinger som er relevante for UDIs og UNEs behandling av utlendingssaker.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos temanotater gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

About Landinfo's reports

The Norwegian Country of Origin Information Centre, Landinfo, is an independent body within the Norwegian Immigration Authorities. Landinfo provides country of origin information (COI) to the Norwegian Directorate of Immigration (Utlendingsdirektoratet – UDI), the Immigration Appeals Board (Utlendingsnemnda – UNE) and the Norwegian Ministry of Justice and Public Security.

Reports produced by Landinfo are based on information from carefully selected sources. The information is collected and analysed in accordance with [common methodology for processing COI](#) and [Landinfo's internal guidelines on source and information analysis](#).

To ensure balanced reports, efforts are made to obtain information from a wide range of sources. Many of our reports draw on findings and interviews conducted on fact-finding missions. All sources used are referenced. Sources hesitant to provide information to be cited in a public report have retained anonymity.

The reports do not provide exhaustive overviews of topics or themes, but cover aspects relevant for the processing of asylum and residency cases.

Country of Origin Information presented in Landinfo's reports does not contain policy recommendations nor does it reflect official Norwegian views.

Summary

This report examines the Iranian education system, encompassing primary education, secondary education, technical and vocational training and education, and tertiary education. The analysis begins with a detailed overview of the system's structural framework and available qualifications. Subsequently, it describes the allocation of responsibilities across the different parts of the system. The report then lists the principal academic credentials issued within the Iranian educational framework. The final part provides information relevant to the verification and the assessment of the authenticity of such documents.

Sammendrag

Dette temanotatet beskriver det iranske utdanningssystemet i grove trekk og omtaler både grunnskole, videregående skole, yrkesrettet utdanning og høyere utdanning. Aller først skisseres oppbyggingen av utdanningssystemet og kvalifikasjonene det er mulig å oppnå. Deretter beskrives ansvarsfordelingen for de ulike delene av systemet. Videre legges det frem en oversikt over hvilke utdanningsdokumenter som utstedes. Helt til sist presenteres informasjon som er relevant for verifisering og vurdering av notoriteten til slike dokumenter.

Innhold

1 Innledning	6
2 Generelt om utdanningssystemet	6
2.1 Grunnskole og videregående skole	7
2.2 Høyere utdanning	8
2.2.1 Type utdanningsinstitusjoner	9
2.2.2 Kort om kvalitet	9
2.2.3 Hjerneflukt	10
2.2.4 Pre-university og konkur	11
2.2.5 Grader innen høyere utdanning	11
2.3 Yrkesrettet utdanning	13
2.3.1 Yrkesfaglig opplæring og høyere yrkesfaglig utdanning	13
2.3.2 Kort, ikke-formell yrkesrettet opplæring	14
3 Akkreditering og tilsyn	15
3.1 Grunnskole og videregående skole	15
3.2 Høyere utdanning	15
3.3 Yrkesfaglig opplæring og høyere yrkesfaglig utdanning	16
3.4 Oversikt over utdanningsinstitusjoner som ikke er akkrediterte	17
4 Utdanningsdokumenter	17
4.1 Grunnskole og videregående skole	17
4.2 Høyere (yrkesfaglig) utdanning	18
4.3 Karaktersystem	19
5 Verifisering	19
5.1 Vitnemål fra videregående skole	19
5.2 Ikke-formell utdanning gjennom Iran TVTO	19
5.3 Vitnemål fra høyere utdanningsinstitusjoner	20
6 Notoritet	21
6.1 Korrupsjon	21
6.2 Falske utdanningsdokumenter	22
6.2.1 Begrepsbruk	22
6.2.2 Ekte dokumenter med uriktig innhold	22
6.2.3 Totalfalske utdanningsdokumenter	22
6.2.4 Kjøp av visa og utdanningsprofiler på falske premisser	23
7 Referanser	25

1 Innledning

Dette temanotatet gir en generell beskrivelse av det iranske utdanningssystemet. Systemet har gjennomgått flere endringer de seneste årene, men notatet beskriver i hovedsak dagens bilde. Det omtaler også forhold som er relevante for å vurdere notoriteten til iranske utdanningsdokumenter. Notatet dekker ikke alle aspekter ved utdanningssystemet, men besvarer spørsmål som er relevante for utlendingsforvaltningen. Vi tar forbehold om at det kan finnes andre utdanningsveier enn det som er beskrevet her.

Notatet baserer seg stort sett på åpent tilgjengelig materiale. Det er en utfordring at iranske nettsteder, for eksempel de tilhørende statlige departementer, ofte er utilgjengelige fra Norge.¹ Derfor har vi i hovedsak basert oss på sekundærkilder med god kjennskap til den iranske utdanningssektoren.

Vi har også hatt behov for å kontakte enkelte muntlige kilder, nærmere bestemt Den nederlandske organisasjonen for internasjonalisering i utdanningen (NUFFIC) og Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir). Begge disse kildene jobber (blant annet) med godkjenning av utenlandsk utdanning og besitter dybdekunnskap om det iranske utdanningssystemet. Vi har i tillegg mottatt informasjon fra en diplomatkilde med god kjennskap til iranske forhold generelt.

Sentrale skriftlige kilder er HK-dir, NUFFIC, UNESCO, og World Education Services (WES). Sistnevnte organisasjon er basert i Nord-Amerika og jobber med godkjenning av utdanning.

Vi har i hovedsak basert oss på engelskspråklig kildemateriale. Dette begrenser naturlig nok kildetilfanget. I de tilfellene vi har brukt persiskspråklige kilder, har vi lest dem ved hjelp av oversetterprogrammer. Vi tar forbehold om feil i oversettelsene.

Til slutt understreker vi at notatet ikke sammenligner omfang og nivå på den iranske utdanningen med det norske systemet.

2 Generelt om utdanningssystemet

Grunnloven gir alle rett til gratis skolegang (HRW & CHRI 2019, s. 43). De fleste iranere har tilgang på utdanning, og ifølge UNESCO startet 99,7 prosent av alle barn på grunnskolen i 2016 (Welle-Strand & Øgård 2020). Andelen som kan lese og skrive er 93 prosent for gutter/menn over 15 år, og 85 prosent for jenter/kvinner (UNESCO Institute for Statistics 2023b, a; DFAT 2023). Nærmest

¹ Noen ganger kan man få tilgang til tidligere versjoner av nettsidene gjennom [Wayback Machine](#).

alle iranske ungdommer mellom 15 og 24 år kan lese og skrive (UNESCO Institute for Statistics 2022). Selv om det ikke er obligatorisk, starter rundt 81 prosent av ungdommer i den aktuelle aldersgruppen på videregående skole (UNESCO Institute for Statistics 2020).

Iranske myndigheter utøver generelt sett sterk politisk kontroll over utdannings-systemet (WENR 2017b; Golkar 2017). Etter revolusjonen i 1979 satte de nye makthaverne i gang en såkalt kulturrevolusjon som skulle islamisere samfunnet og fjerne uønsket vestlig og sekulær innflytelse. Universitetenes pensum ble gjennomgått for å legge mer vekt på islam, og universitetsfag og akademikere som brøt med det nye regimets ideologi, ble fjernet (Mørk 2023, s. 141-142). Siden da har skoler og universiteter hatt i oppgave å fremme islamske verdier (Avery & Khosrow 2024). Den akademiske friheten er begrenset, og myndighetene har fortsatt prosessen med å revidere pensum og begrense ytringsfriheten til studenter og ansatte som uttrykker meninger i strid med den islamske republikkens ideologi (Bazoozbandi 2024; Golkar 2017; Freedom House 2024). Den høyeste myndigheten på utdanningsfeltet, Supreme Council of the Cultural Revolution, utpeker alle universitetsrektorer, både på offentlige og private høyere utdanningsinstitusjoner (Golkar & Aarabi 2023).

Det har blitt rapportert om et forverret ytringsklima på iranske universiteter i kjølvannet av protestbølgen som startet høsten 2022. Minst 110 universitets-professorer og undervisere ble sparket eller midlertidig suspendert under forhenværende president Raisis periode. Det skal ha blitt opprettet disiplinære saker mot hundrevis av studenter (CHRI 2023; Karimi & Gambrell 2023), flere skal ha blitt forhindret fra å fortsette studiene på grunn av deres politiske eller religiøse tilknytning eller aktivisme, og myndighetene har forbudt uavhengige studentorganisasjoner (USDOS 2023).

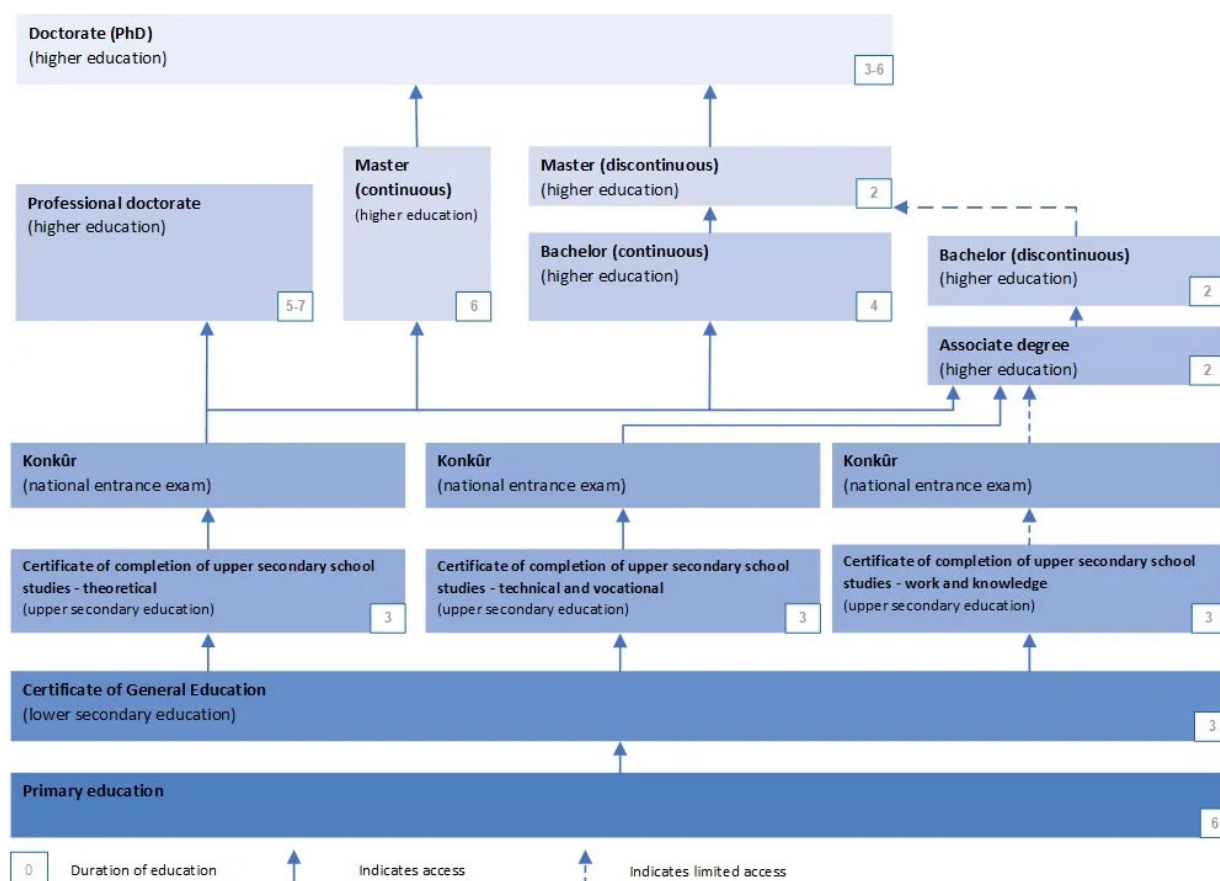
2.1 Grunnskole og videregående skole

Iranske barn begynner på skolen når de er seks år, og grunnskoleutdanningen er obligatorisk. Barneskolen varer i seks år (1.-6. klasse). Tidligere varte barneskolen i fem år, men ble utvidet til seks år etter en utdanningsreform som ble vedtatt i 2012/2013 (WENR 2017b). Ungdomsskolen varer i tre år (7.-9. klasse). Det samme gjelder videregående skole (10.-12. klasse), som ikke er obligatorisk. Offentlig grunnskole og videregående skole er gratis (NUFFIC u.å.-f; WENR 2017b).

På videregående skole (*upper secondary education*) kan man velge mellom tre ulike retninger. Alle er treårige (NUFFIC u.å.-f):

- a. *Theoretical* (نظری) har fokus på teori, og gir adgang til høyere utdanning.
- b. *Technical and vocational* (فنی و حرفه ای) har fokus på tekniske og praktiske emner. Gir adgang til yrkesrettede *associate degree*-programmer (se s. 11-12).

- c. *Work and knowledge* (کار دانش) har fokus på praksis, og elevene forbereder seg på yrkeslivet. Denne retningen gir også adgang til yrkesrettede associate degree-programmer. Ifølge Den nederlandske organisasjonen for internasjonalisering i utdanningen gjelder det sistnevnte fra 2019 (UNESCO-UNEVOC 2024; NUFFIC, e-post 2024).

Oversikt over det iranske utdanningssystemet utarbeidet av Den nederlandske organisasjonen for internasjonalisering i utdanningen (NUFFIC, u.å.-b). Publiseres med tillatelse fra kilden.

2.2 Høyere utdanning

Iran har en høyt utdannet befolkning. Spesielt de siste to tiårene har det vært en enorm vekst i andelen iranere som tar høyere utdanning. Mens 19 prosent av iranere i den aktuelle aldersgruppen var registrert som studenter ved høyere utdanningsinstitusjoner i 2000, var tallet i 2020 steget til 57 prosent, altså en tredobling (UNESCO Institute for Statistics 2023c).² Det er omtrent like mange kvinner som menn som tar høyere utdanning i dag (Hering, Baiardi & Namini 2021, s. 3; Trines 2017).

² UNESCO definerer *gross enrollment ratio* slik: “the ratio of total enrollment, regardless of age, to the population of the age group that officially corresponds to the level of education shown”.

Kulturelt sett er høyere utdanning høyt verdsatt i det iranske samfunnet. Mange stillinger krever høyere utdanning, særlig i offentlig sektor og statlig eide selskaper, som dominerer arbeidsmarkedet. Muligheter for å emigrere er også en av grunnene til at mange ønsker å ta høyere utdanning (Azadi, Mirramezani & Mesgaran 2020, s. 5; Habibi 2020, s. 1).

2.2.1 Type utdanningsinstitusjoner

Det finnes både offentlige og private høyere utdanningsinstitusjoner i Iran. Universitetene kan tilby et bredt spekter av studier (*comprehensive universities*), eller de kan være spesialiserte, for eksempel innen medisin. Det finnes også *higher education institutes*. Disse kan ofte befinne seg utenfor de største byene, kan ha litt ulike navn (for eksempel *institute*, *college*) og tilbyr vanligvis kun associate degree eller bachelorgrad (NUFFIC u.å.-a).

Payam-e-Nour er landets største offentlige universitet, og tilbyr fjernundervisning. I 2017 hadde universitetet i underkant av én million studenter (WENR 2017b).

Etter at iranske myndigheter åpnet for private universiteter på slutten av 1980-tallet, har antallet private høyere utdanningsinstitusjoner steget kraftig, særlig siden begynnelsen av 2000-tallet. De fleste iranske studenter er tatt opp ved private læresteder. Det desidert største semi-private lærestedet er Islamic Azad University, som ble opprettet av myndighetene allerede i 1982 for å dekke behovet for høyt utdannet arbeidskraft. Selv om universitetet omtales som privat, har myndighetene kontroll over viktige deler av administrasjonen og fører tilsyn med studieprogrammene, skriver World Education Services (WENR 2017b). Minst en tredjedel av alle iranske studenter er tatt opp ved dette universitetet, som i 2017 hadde over 400 campuser i hele landet (samt i utlandet) og hele 1,7 millioner studenter (WENR 2017b; Farahani 2015).

2.2.2 Kort om kvalitet

Landinfo har ikke mulighet til å vurdere kvaliteten på iransk høyere utdanning. Til det er systemet for omfattende og det engelskspråklige kildetilfanget for tynt og anekdotisk. Vi har heller ikke kjennskap til metodikken som trengs for å gjennomføre en slik vurdering, eller hvilke momenter som bør vurderes. Vi har likevel valgt å formidle noen generelle inntrykk fra det tilgjengelige engelskspråklige kildematerialet. Se også kapittel 3 om akkreditering og tilsyn.

Offentlige universiteter i Iran har lenge hatt et relativt godt rykte. Ingeniørstudier trekkes spesielt frem som å være av høy kvalitet (Welle-Strand & Øgård 2020; WENR 2017b; HRW 2012). I 2023 var ti iranske universiteter på Academic Ranking of World Universities sin liste over de 1000 beste universitetene i verden. Universitetet i Teheran var på listen over de 301-400 beste universiteter i 2021 og 2022, men gikk ned til å være blant de 401-500 beste i 2023 (EUAA

2024). Det er generelt sett vanskeligere å komme inn på de offentlige universitetene enn de private. For eksempel er det mye enklere å få opptak til Islamic Azad University, landets største semi-private universitet, enn til landets offentlige universiteter (WENR 2017b).

Den eksplosive veksten av studenter og etableringen av mange nye utdanningsinstitusjoner, særlig (semi-)private institusjoner, har blitt møtt med bekymring (WENR 2017b; Farahani 2015). Ifølge en forskningsgruppe på Stanford University har ikke antallet undervisningspersonell steget i tråd med det økende antallet studenter. De eksisterende institusjonene fikk mindre ressurser, og nye universiteter manglet ofte minimumsstandarder for utdanning og forskning. Forskerne mener dette kan ha gått på bekostning av kvaliteten. Forskerne spesifiserer ikke om det gjelder offentlige eller private institusjoner, så Landinfo går ut fra at det kan gjelde begge (Sadeh et al. 2019, s. 15-16; Azadi, Mirramezani & Mesgaran 2020, s. 6).

En annen bekymring er at ideologi har blitt prioritert fremfor kompetanse i ansettelsen av nye undervisere og annet personell ved høyere utdanningsinstitusjoner (Golkar 2017, s. 30-31; Farahani 2015; diplomatkilde, e-post 2024). Blant annet har myndighetene utnevnt mange personer tilknyttet Basij i viktige stillinger på offentlige og semi-private universiteter over hele landet. Disse personene, som ofte mangler akademisk kompetanse, har igjen ansatt andre Basij-tilknyttede personer under seg (Golkar & Aarabi 2023). Generelt sett har personer med nære bånd til regimet blitt ansatt på flere offentlige universiteter for å erstatte akademikere som mistet jobben i etterkant av protestene i 2022 (CHRI 2023).

2.2.3 Hjerneflukt

Det har i mange år foregått en betydelig hjerneflukt fra Iran. I 2020 studerte 130 000 iransk-fødte personer ved et utenlandsk universitet, et rekordhøyt tall (Azadi, Mirramezani & Mesgaran 2020, s. 3; Mørk 2021). Offisielle tall for 2022 var på 95 000 (Tehran Times 2022). Den vanskelige økonomiske og politiske situasjonen, høy arbeidsledighet blant personer med høyere utdanning (særlig blant kvinner), begrenset tilbud på master- og doktorgradsnivå, samt stipend-ordninger og bedre kvalitet på utdanningen i utlandet, er grunner som gjør at mange flytter til utlandet for å jobbe eller studere (Mørk 2021; WENR 2017a; Azadi, Mirramezani & Mesgaran 2020, s. 4; Habibi 2020, s. 3). Ifølge en forskningspublikasjon velger flesteparten av iranske studenter å bli i utlandet etter at de har fullført graden. Som eksempel refererer publikasjonen til tall som viser at rundt 90 prosent av iranske studenter i USA ønsket å vende tilbake til hjemlandet i 1979. I dag er tallet mindre enn 10 prosent (Azadi, Mirramezani & Mesgaran 2020, s. 10).

2.2.4 Pre-university og konkur

Tidligere måtte elever som ønsket å søke opptak til høyere utdanning, ta et studieforberedende kurs etter fullført videregående utdanning. Dette var kjent som *pre-university*, og varte i ett år. Dette studieforberedende kurset ble fjernet i forbindelse med utdanningsreformen som ble lansert i 2012. Pre-university ble faset ut i 2018, som var det siste året studenter mottok denne kvalifikasjonen (NUFFIC u.å.-f; WENR 2017b; AACRAO Electronic Database for Global Education (EDGE) u.å.).

For å ta høyere utdanning kreves det vanligvis en nasjonal opptakseksamen. Denne kalles *konkur/concours*, og tester elevene i ulike fagfelt. Testen anses som svært krevende. Resultatene fra konkur brukes til å rangere studentene i opptaksprossessen til høyere utdanningsinstitusjoner. Elever med gode resultater kan søke seg til de beste og mest populære universitetene og studiene (WENR 2017b; HK-dir, e-post 2024).

Ifølge World Education Services kreves testen for å få opptak til universiteter som er offentlige og gratis. Flere private universiteter har også dette opptakskravet, men ikke det semi-private universitetet Islamic Azad, som har sin egen opptakseksamen. En associate degree krever vanligvis ikke bestått konkur, men noen slike programmer har likevel en opptakseksamen (WENR 2017b).

2.2.5 Grader innen høyere utdanning

Associate degree (کاردانی)

En associate degree er en toårig grad. Den kan være både teoretisk eller yrkesrettet. Et eksempel på en yrkesrettet associate degree kan være regnskapsføring. Det er vanlig at graden inneholder en praksisperiode, og studentene skriver ingen avhandling (NUFFIC u.å.-d). Etter en fullført grad, kan man eventuelt bygge på med to år for å oppnå en bachelorgrad i samme felt, noe som resulterer i en *discontinuous*³ bachelorgrad (WENR 2017b; NUFFIC u.å.-d).

Yrkesrettede associate degree-programmer tilbys blant annet ved Technical and Vocational University og University of Applied Sciences and Technology (UNESCO-UNEVOC 2024). Førstnevnte institusjon tilbyr kun yrkesrettede associate degree-programmer, mens andre høyere utdanningsinstitusjoner kan tilby begge typer (NUFFIC u.å.-d). Ifølge Direktoratet for høyere utdanning og

³ Et program som er *continuous* (eventuelt oversatt til *integrated/consecutive*) viser til at studenten tar hele graden i ett fra start til slutt. Et *discontinuous* program (eventuelt oversatt til *non-integrated, non-continuous*) er når man, for eksempel, tar en bachelor og bygger på med en master, eller først tar en associate degree og bygger på med to år, slik at man til slutt oppnår en bachelorgrad (NUFFIC u.å.-d).

kompetanse (2024) tilbyr blant annet også Islamic Azad University yrkesrettede associate degree-programmer.

Det finnes også femårige integrerte løp som kombinerer tre år på videregående og en toårig associate degree i tekniske, arbeidsrettede fag (WENR 2017b; HK-dir, e-post 2024). Ifølge World Education Services (WENR 2017b) finnes det i tillegg associate degree-programmer som går over tre år.

Bachelor (کارشناسی)

En bachelorgrad i Iran er normert til fire år, og noen ganger fem. Det finnes to ulike løp som begge gir en bachelorgrad og er på samme nivå:

Den første varianten (*continuous programme*) innebærer at man søker opptak til det fireårige programmet etter fullført videregående skole (theoretical-linjen). Programmet er enten yrkesrettet eller forskningsrettet. Et praksisopphold inkluderes noen ganger i graden, og vanligvis skriver man ikke en avhandling.

Den andre varianten (*discontinuous programme*) er at man først tar en associate degree, og så bygger på med to år for å oppnå en bachelorgrad. Her er det vanligvis snakk om yrkesrettede fag. Denne varianten involverer noen ganger en praksisperiode (*internship*), og studentene skriver vanligvis ikke en avhandling (NUFFIC u.å.-d).

Master (کارشناسی ارشد)

Etter oppnådd bachelorgrad, kan man søke seg inn på et masterprogram. Dette krever gode karakterer fra bachelorgraden, samt opptaksprøver. Det finnes to typer mastergrader: en *course-based master* og en *research master*. Begge gir adgang til en doktorgrad. En research master varer i to år, er forskningsorientert, og studentene skriver en avhandling. Det finnes også program som kombinerer en bachelorgrad og mastergrad (altså et *continuous programme*). En slik grad varer i seks år og tilbys vanligvis innenfor arkitekturfeltet (NUFFIC u.å.-d).

Professional doctorate (دکتری حرفه ای)

Såkalte *professional doctorate*-grader, altså profesjonsrettede utdanninger, varer i mellom fem og syv år, og kombinerer teori og praksis. Studiet innebærer minst én praksisperiode (*internship*), og noen ganger krever programmet at man skriver en avhandling. Programmet tilbys for følgende yrker: tannlege, lege, veterinær, og farmasøyt (NUFFIC u.å.-d).

Doktorgrad (دکتری)

En doktorgrad har normert tid på tre til seks år. Opptakskrav er en mastergrad, og noen ganger andre tilleggskrav. Studentene tar først teoretiske fag og må deretter ta en eksamen før de kan forske og skrive avhandlingen (NUFFIC u.å.-d).

2.3 Yrkesrettet utdanning

2.3.1 Yrkesfaglig opplæring og høyere yrkesfaglig utdanning

Over 700 000 iranere var registrert som elever i et yrkesfaglig program på videregående skole i 2017, i henhold til tall fra UNESCOs internasjonale senter for teknisk og yrkesfaglig utdanning og opplæring (UNESCO-UNEVOC, 2024). Samme kilde rapporterer at nesten 6 prosent av unge mellom 15 og 24 år var tatt opp ved tekniske og yrkesfaglige programmer samme år.

Som beskrevet på side 7-8, har elever ved videregående opplæring mulighet til å velge mellom tre retninger. To av disse fokuserer på tekniske og/eller yrkesrettede fagfelt.

Technical and vocational (فنی و حرفه ای)

Dersom man tar retningen *Technical and vocational*, følger man mange av de samme fagene som i *Theoretical*, men man tar en spesialisering. Man kan velge mellom følgende tre fagfelt: tekniske fag, yrkes- og næringslivsrettede fag eller agronomi (NUFFIC u.å.-f; HK-dir, e-post 2024). Det finnes mange ulike under-spesialiseringer, for eksempel trearbeid/snekkerarbeid, bilmekanikk, bygg og anlegg, næringsmiddelindustri, helsetjenester, skredderfaget, ingeniørvitenskap og maskinteknikk (WENR 2017b; NUFFIC u.å.-f).

Elever som har gått denne linjen, har mulighet til å søke opptak til en yrkesrettet associate degree (NUFFIC u.å.-f).

Work and knowledge (کار دانش)

Denne retningen forbereder elevene på et yrke, og fokuset ligger på det praktiske. Man kan velge mellom tre hovedspesialiseringer: agronomi, industri eller service-industri. Ifølge World Education Services finnes det mer enn 400 under-spesialiseringer (WENR 2017b; NUFFIC u.å.-f).

Ifølge Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (2024) er dette den eneste linjen på videregående der man kan uteksamineres på ulike stadier. Dersom man fullfører hele løpet, kan man enten gå ut i arbeidslivet, eller søke opptak til en yrkesrettet associate degree (NUFFIC u.å.-d; HK-dir, e-post 2024).

2.3.2 Kort, ikke-formell yrkesrettet opplæring

Det er også mulig å ta yrkesrettet opplæring utenfor det formelle utdannings-systemet (UNESCO-UNEVOC 2024). Technical and Vocational Training Organization (TVTO) er den største tilbyderer av ikke-formell⁴ yrkesrettet opplæring. Ifølge organisasjonen selv har den ansvar for rundt 600 offentlige opplæringssentre og 12000 private opplæringsinstitusjoner i alle av landets 31 regioner. Technical and Vocational Training Organization arrangerer opplæringskurs på 3-18 måneder for ulike målgrupper. Fagområdene inkluderer blant annet landbruk, industri, servicenæring, kunst og kultur (TVTO 2024).

Man kan også få ikke-formell yrkesrettet opplæring hos ulike organisasjoner og bedrifter, ifølge UNESCOs internasjonale senter for teknisk og yrkesfaglig utdanning og opplæring. Ifølge samme kilde finnes det dessuten ulike statlige departementer som tilbyr ikke-formelle/uformelle opplæringsprogram. Et eksempel på dette, er Ministry of Agriculture (UNESCO-UNEVOC 2018, 2024).

Universitetene Technical and Vocational University og University of Applied Sciences and Technology tilbyr i tillegg korte, ikke-formelle yrkesopplæringsprogrammer (WENR 2017b).

Ifølge Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (2024) kan man få utstedt ulike typer *Skills Certificates* ((گواهی مهارت)). De ulike kategoriene stiller krav til hvor mange måneder programmet varer, antall timer studier og praksis, og hvor mange års arbeidserfaring programmet tilsvarer.

I tillegg til disse kan man innen bygg- og anleggssektoren oppnå *Technical Skills License* (پروانه مهارت فن). Denne sponses av bedrifter, og innebærer praktiske og teoretiske prøver. Kvalifikasjonen er gyldig i tre år. For å fornye den må man ta ytterligere opplæring (HK-dir, e-post 2024).

Personer som arbeider innenfor industri, landbruk og servicenæringen, kan oppnå kvalifikasjonen *Professional Competence Certificate* (گواهی صلاحیت حرفه ای). Den er ikke like teoretisk som et *Skills Certificate* (HK-dir, e-post 2024).

⁴ Utdanning.no (u.å.) definerer ulike former for læring slik (vår understreking) :

«Formell læring er den organiserte utdanningen som skjer innenfor det formelle utdanningssystemet. Det vil si grunnskole, videregående opplæring, universitet- og høyskole eller fagskole, folkehøgskole eller annen utdanning. Uformell læring er når du tar til deg holdninger, vurderinger, ferdigheter og kunnskap gjennom daglige aktiviteter. Dette kan for eksempel være sammen med familie og venner, eller gjennom media. Her lærer du uten at læringen er planlagt eller bevisst! Ikke-formell læring er organisert læring utenfor det formelle utdanningssystemet (formell læring). Dette kan for eksempel være gjennom kurs, organisert utdanning i organisasjonslivet, frivillig arbeid eller en internasjonal utveksling. Her lærer du gjennom frivillig og aktiv deltakelse.»

3 Akkreditering og tilsyn

Den høyeste myndigheten på utdanningsfeltet er Supreme Council of the Cultural Revolution. Rådet utpekes av og rapporterer direkte til øverste leder (WENR 2017b).

3.1 Grunnskole og videregående skole

Ministry of Education har ansvar for å finansiere og administrere grunnskole og videregående skole. Departementet fører også tilsyn med kvaliteten på utdanningen og utvikler pensum (WENR 2017b).

3.2 Høyere utdanning

Ministry of Science, Research and Technology (MRST) har ansvar for akkreditering og tilsyn av alle høyere utdanningsinstitusjoner og studieprogrammer. Unntaket er medisinske universiteter og institusjoner, som er underlagt ansvaret til Ministry of Health and Medical Education (NUFFIC u.å.-d; HK-dir 2023b, e-post 2024), samt Islamic Azad University, som er under direkte tilsyn av Supreme Council of the Cultural Revolution (HK-dir, e-post 2024). Ifølge World Education Services (WENR 2017b) finnes det lite konkret informasjon om hvordan kvalitetssikringen av høyere utdanningssinstitusjoner foregår.

Alle høyere utdanningsinstitusjoner og studieprogrammer, utenom Islamic Azad University og medisinske institusjoner, må være akkrediterte av Ministry of Science, Research and Technology. Dette gjelder alle typer læresteder, både private og offentlige (WENR 2017b; NUFFIC u.å.-a; HK-dir, e-post 2024).

Lister over akkrediterte høyere utdanningsinstitusjoner skal være oppført på nettstedet til Ministry of Science, Research and Technology. Landinfo er usikker på om nettstedet vanligvis er tilgjengelig fra Norge. Det var ikke tilgjengelig da vi testet det i oktober 2024.⁵ Landinfo har tilgang til en persisk versjon av listen over offentlige høyere utdanningsinstitusjoner som er hentet fra dette nettstedet. Listen er tilgjengelig i Landdatabasen og inneholder også kontaktinformasjon til lærestedene (Ministry of Science, Research and Technology 2024). Det er også mulig å finne eldre versjoner (både de persiske og engelske sidene) gjennom [Wayback Machine](#), men vi vet ikke om disse er oppdaterte. Kildene påpeker at disse listene ikke nødvendigvis er helt fullstendige, og at listen på persisk er mer utfyllende enn den engelske versjonen (NUFFIC u.å.-a; NOKUT 2020).

⁵ Ministry of Science, Research and Technology
<https://www.msrt.ir/> (persisk)
<https://www.msrt.ir/en> (engelsk)

Det finnes en liste over akkrediterte utdanningsinstitusjoner på nettsiden til Students Affairs Organization, et organ som er underlagt Ministry of Science, Research and Technology (NUFFIC, e-post 2024).⁶ Landinfo er ikke kjent med når listen ble oppdatert, eller om den er fullstendig. Nettstedet var tilgjengelig fra Norge per oktober 2024.

Liste over medisinske høyere utdanningsinstitusjoner som er akkrediterte av Ministry of Health and Medical Education, skal finnes på nettstedet til Ministry of Science, Research and Technology. Nettstedet var ikke tilgjengelig per oktober 2024, og vi er usikre på om det vanligvis er det.⁷

En oversikt over de ulike Islamic Azad-avdelingene finnes på nettsiden til universitetet.⁸ Nettstedet var tilgjengelig fra Norge per oktober 2024.

3.3 Yrkesfaglig opplæring og høyere yrkesfaglig utdanning

Institusjoner som tilbyr programmer innen teknisk og yrkesfaglig utdanning og opplæring,⁹ må være akkrediterte for å kunne undervise (UNESCO-UNEVOC 2018).

Yrkesfaglig utdanning på videregående skolenivå er underlagt ansvaret til Ministry of Education. Departementet har ansvar for å kvalitetssikre de yrkesfaglige programmene som tilbys i det formelle utdanningssystemet (WENR 2017b; UNESCO-UNEVOC 2024).

Landinfo er ikke kjent med om det finnes noen offentlig oversikt over videregående skoler som tilbyr yrkesfaglig opplæring. Det var ikke mulig å finne noen oversikt på nettstedet til Ministry of Education ettersom dette ikke var tilgjengelig per oktober 2024.¹⁰ Vi er usikre på om nettstedet vanligvis er tilgjengelig fra Norge.

Iran Technical and Vocational Training Organization (TVTO) tilbyr ikke-formell yrkesopplæring og er underlagt Ministry of Cooperatives, Labor and Social Welfare (WENR 2017b; UNESCO-UNEVOC 2018, 2024). Organisasjonen har selv ansvar for å sikre kvaliteten på programmene i det ikke-formelle systemet, samt å oppdatere og kvalitetssikre pensumet som brukes innen teknisk og yrkesfaglig utdanning og opplæring (UNESCO-UNEVOC 2018).

⁶ The Student Affairs Organisation, <https://grad.saorg.ir/portal/home/?272149/> - فهرست دانشگاه-و-موسسات-مورد-تایید

⁷ Ministry of Science, Research and Technology, <https://www.msrt.ir/en/page/1114/medical-science-universities>

⁸ Islamic Azad University, <https://iau.ir/107474/> - واحدهای-دانشگاهی

⁹ På engelsk kjent som Technical and Vocational Education and Training

¹⁰ Ministry of Education, www.medu.ir

Det finnes oversikter over opplæringscentre i hver provins på den persiskspråklige nettsiden til Iran Technical and Vocational Training Organization.¹¹

Ministry of Science, Research, and Technology fører tilsyn med universiteter som tilbyr høyere yrkesrettet utdanning, som Technical and Vocational University og University of Applied Sciences and Technology (UNESCO-UNEVOC 2024).

3.4 Oversikt over utdanningsinstitusjoner som ikke er akkrediterte

Landinfo har ikke funnet informasjon som tilsier at det finnes noen liste over utdanningsinstitusjoner som *ikke* er godkjente av iranske myndigheter (se s. 15-17). Som allerede nevnt, skal alle høyere utdanningsinstitusjoner være akkrediterte av myndighetene. Dersom et lærested ikke står på listen til Ministry of Science, Research and Technology over akkrediterte høyere utdanningsinstitusjoner, kan man anta at lærestedet ikke er godkjent av myndighetene. Det samme gjelder helsefaglige høyere utdanningsinstitusjoner som ikke står oppført på listene til Ministry of Health and Medical Education (HK-dir, e-post 2024). Som presisert av NUFFIC (u.å.-a), må det tas forbehold om at de ulike tilgjengelige oversiktene til myndighetene ikke nødvendigvis alltid er helt oppdaterte.

4 Utdanningsdokumenter

Disse vitnemålene utstedes innen det formelle iranske utdanningssystemet i dag (NUFFIC u.å.-e, c). Se også side 14 for dokumentasjon på ikke-formell utdanning.

4.1 Grunnskole og videregående skole

- Certificate of general education

گواهینامه دوره راهنمایی

Utstedes etter fullført grunnskole.

- Certificate of completion of upper secondary school studies – theoretical

گواهینامه پایان تحصیلات دوره دوم متوسطه – نظری

Certificate of completion of upper secondary school studies – technical and vocational

گواهینامه پایان تحصیلات دوره دوم متوسطه - فنی و حرفه ای

¹¹ Iran Technical and Vocational Training Organization, <https://irantvto.ir/>, se kart nederst på siden

Certificate of completion of upper secondary school studies – work and knowledge

گواهینامه پایان تحصیلات دوره (دوم) متوسطه – کار دانش

Utstedes etter fullført videregående skole. Før 2019 var navnet på vitnemålet utstedes etter fullført videregående skole. Før 2019 var navnet på vitnemålet (گواهینامه پایان تحصیلات دوره متوسطه har altså blitt lagt til i det nye navnet). Det utstedes alltid karakterutskrift sammen med vitnemålet. Alle vitnemål og karakterutskrifter utstedes i samme format, og Ministry of Education er alltid nevnt på vitnemålet (NUFFIC u.å.-c). I tillegg skal vitnemålet stemples av den videregående skolen (Khonsari 2021).

4.2 Høyere (yrkesfaglig) utdanning

- Associate degree
کار دانی
- Bachelor
کارشناسی
- Master
کارشناسی ارشد
- Professional Doctorate
دکتری حرفه ای
- Doctorate (PhD)
دکتری

Både vitnemål og karakterutskrift utstedes på persisk (NUFFIC u.å.-c). Noen universiteter utsteder imidlertid dokumenter på engelsk (WENR 2017b). Ministry of Science, Research and Technology nevnes alltid på dokumentene (NUFFIC u.å.-c). Engelske oversettelser gjøres av oversettere som er autoriserte av Ministry of Justice (WENR 2017b).¹² Disse oversettelsene har et standardisert format (Khonsari 2021). Ifølge Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse er statsautoriserte oversettere forpliktet til å følge lovpålagte krav til hvilke typer utdanningsdokumenter som kan oversettes. For eksempel må utdanningsdokumenter fra Islamic Azad være stemplet av universitetets sentraladministrasjon før de kan oversettes av statsautorisert oversetter (HK-dir, e-

¹² Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse krevde tidligere at oversettelser skulle være attestert av Ministry of Justice før de kunne godkjennes. Dette kravet har de nå gått bort fra (HK-dir, e-post 2024).

post 2024). Kravene kan leses på nettsidene til Iranian Association of Certified Translators and Interpreters (på persisk).¹³

4.3 Karaktersystem

Karakterskalaen går fra 1 til 20 (der 20 er beste karakter), og brukes både på videregående skole og i høyere utdanning (HK-dir 2023b).

Laveste ståkarakter i fag er 10 eller høyere for en associate degree eller bachelorgrad, 12 eller høyere for en mastergrad, og 14 eller høyere for en doktorgrad (NUFFIC u.å.-c).

I tillegg kreves det et gjennomsnitt på minst 12 eller høyere for å oppnå en associate degree eller en bachelorgrad, 14 eller høyere for en mastergrad, eller 16 og høyere for en doktorgrad (NUFFIC u.å.-c).

Det finnes læresteder som bruker litt andre typer karaktersystemer. Blant annet bruker Tehran University et alfabetisk karaktersystem. Se oversikten til Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir 2023b).

5 Verifisering

5.1 Vitnemål fra videregående skole

En diplomatkilde skriver til Landinfo (e-post, 2024) at Ministry of Education har en egen nettside for verifisering av vitnemål fra videregående skole.¹⁴ Nettstedet var ikke tilgjengelig i oktober 2024, og vi vet ikke om det vanligvis er tilgjengelig fra Norge.

5.2 Ikke-formell utdanning gjennom Iran TVTO

Ifølge nettsidene til Iran Technical and Vocational Training Organization (2023) er det mulig for organisasjoner å kontakte dem for å bekrefte autentisiteten av såkalte *Skill Certificates*. Det spesifiseres ikke om dette også gjelder *Technical Skills License* og *Professional Competence Certificate* (omtalt på side 14).

¹³ Iranian Association of Certified Translators and Interpreters, <https://www.iacti.ir/news/document-verification/part-4.html>

¹⁴ Ministry of Education, www.emt.medu.ir

5.3 Vitnemål fra høyere utdanningsinstitusjoner

Store, iranske læresteder har ofte et internasjonalt kontor som kan kontaktes direkte på e-post for verifiseringsforespørsler. Noen læresteder krever at man kontakter fakultetet der graden ble tatt. Det opplyser Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (e-post, 2024)

En diplomatkilde (e-post, 2024) skriver at det er mulig å bruke online-portalen til Ministry of Science, Research and Technology for å verifisere vitnemål fra høyere utdanningsinstitusjoner.¹⁵ Nettstedet var ikke tilgjengelig i oktober 2024, og vi er usikre på om det vanligvis er tilgjengelig fra Norge.

Flere høyere utdanningsinstitusjoner utsteder nå vitnemål som inneholder QR-kode eller strekkode. Vitnemål med QR-kode og/eller en verifiseringskode kan verifiseres gjennom nettstedet til Student Affairs Organisation, et organ som ligger under Ministry of Science, Research and Technology (HK-dir, e-post 2024; diplomatkilde, e-post 2024; NUFFIC, e-post 2024).¹⁶ Tilgangen til nettstedet fra Norge fremstår som ustabil – det var tilgjengelig i august 2024, men utilgjengelig igjen i oktober 2024. Det skal være mulig å bruke Wayback Machine dersom nettstedet er utilgjengelig (HK-dir, e-post 2024). Det er kun nyere dokumenter som kan verifiseres gjennom nettstedet, og ikke alle universiteter er tilknyttet tjenesten (NUFFIC, e-post 2024).

Vitnemål som inneholder en strekkode, kan ifølge Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir, e-post 2024) verifiseres gjennom nettstedet Verification of Higher Education Certificates, som tilhører Ministry of Science, Research and Technology. Nettstedet var ikke tilgjengelig i oktober 2024, og vi vet ikke om det vanligvis er tilgjengelig fra Norge.¹⁷

Når det gjelder Islamic Azad University, kan man ifølge Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse sende verifiseringsforespørsler til det internasjonale kontoret i den sentrale administrasjonen, eller eventuelt direkte til den spesifikke avdelingen (*branch*) (HK-dir, e-post 2024). Ifølge en diplomatkilde (e-post, 2024) kan man verifisere vitnemål fra dette universitetet via nettstedet deres.¹⁸ Nettstedet var ikke tilgjengelig i oktober 2024. Vi vet ikke om det vanligvis er tilgjengelig fra Norge.

Diplomatikilden som Landinfo har vært i kontakt med, skriver at flere av disse tjenestene kun kan brukes for personlige henvendelser fordi informasjonen sendes direkte til mobilnummeret som er registrert på personen det gjelder (e-post, 2024). Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse opplyser derimot at tjenesten til

¹⁵ Ministry of Science, Research and Technology, www.estelam.msrt.ir

¹⁶ The Student Affairs Organisation, <https://portal.saorg.ir/inquiry/>

¹⁷ Verification of Higher Education Certificates, <http://www.vohec.ir/Home#pad25>

¹⁸ Islamic Azad University, www.estelam.iau.ir

Student Affairs Organisation kan brukes av andre enn personen selv for å verifisere utdanningsdokumenter (HK-dir, e-post 2024).

6 Notoritet

6.1 Korrupsjon

Korrupsjon er svært utbredt i Iran. Landet havner på plass nummer 149 av 180 land i Transparency International sin korrupsjonsindeks fra 2023, som måler det oppfattede nivået av korrupsjon i offentlig sektor. Iran fikk en score på 24, der 0 er veldig korrupt og 100 er veldig lite korrupt. Trenden har holdt seg stabil de tre foregående årene med en score på 25 (Transparency International 2024).

Ifølge BTI Transformation Index fra 2024, som analyserer overgangen til demokrati og markedsøkonomi i ulike land, har internt vanstyre og korrupsjon økt under nå avdøde president Raisis administrasjon. Den politiske og økonomiske krisen har ført til en skyhøy inflasjon. Fattigdommen har fortsatt å øke og påvirket store deler av middelklassen (Bertelsmann Stiftung 2024, s. 3). Lønningene har ikke økt i i takt med den høye inflasjonen, og mange iranere i arbeid strever med å dekke grunnleggende behov (DFAT 2023). Det rapporteres om en generell økonomisk misnøye og lave lønninger for lærere og andre ansatte i utdannings-systemet (diplomatkilde, e-post 2024).

Stanford-forskeren Pooya Azadi beskriver i et working paper fra 2020 korrupsjonen som systematisk:

In any case, regardless of where Iran stands on the global corruption ladder, it is certain that the corruption in Iran has become systemic; that is, corruption is deeply embedded in political and administrative systems and can no longer be attributed only to the rogue behavior of a limited number of bureaucrats (Azadi 2020).

Selv om det finnes en rekke iranske lover som forbyr korrupsjon, håndheves ikke disse på en effektiv og konsekvent måte (GAN Integrity 2020; U.S. Department of State 2024; DFAT 2023).

6.2 Falske utdanningsdokumenter

6.2.1 Begrepsbruk

Uttrykket «falske utdanningsdokumenter» kan generelt sett referere til flere ting. Det kan være snakk om et dokument som er autentisk, men som har blitt endret i etterkant, for eksempel ved at karakterer har blitt forbedret. En annen variant er et utdanningsdokument som utstedes av korrekt myndighet og teknisk sett er ekte, men som viser til en utdanning personen ikke har tatt. En tredje variant er dokumenter som i sin helhet er falske, både teknisk og innholdsmessig sett. Slike dokumenter kan produseres av profesjonelle aktører, eller være hjemmelagde (HK-dir 2023a; NHH u.å.).

Utdanningsdokumenter som utstedes av såkalte diploma/degree mills, regnes også ofte som en kategori av falske utdanningsdokumenter. Diploma mills, som gjerne omtales som vitnemålsfabrikker eller bløffuniversiteter på norsk, er utdanningssinstitusjoner som ikke er akkrediterte av landets myndigheter, og som hevder å tilby grader, vitnemål eller sertifikater i bytte mot penger. Noen ganger har de falsk akkreditering fra falske akkrediteringsorganer. I realiteten tilbyr slike institusjoner lite eller ingen form for utdanning eller evaluering av kunnskap eller ferdigheter (HK-dir 2023a; NHH u.å.).

6.2.2 Ekte dokumenter med uriktig innhold

Som beskrevet tidligere i dette kapittelet, er korrupsjon svært utbredt i Iran. Forskeren Pooya Azadi (2020) beskriver bestikkelser som den mest vanlige formen for korrupsjon i landet. Tjenestemenn kan ofte forvente en betaling for rutinemessige tjenester, skriver amerikanske myndigheter og GAN Integrity, et selskap som jobber med forretningsetikk og risiko (GAN Integrity 2020; U.S. Department of State 2024). Skoler nevnes som et av eksemplene der bestikkelser kan forekomme (Azadi 2020, s. 3).

Landinfo har derimot ikke funnet konkrete indikasjoner på at det er mulig å kjøpe seg ekte utdanningsdokumenter med uriktig innhold gjennom å betale bestikkelser, eller ved hjelp av andre metoder, for eksempel personlige kontakter. Det er derfor heller ikke mulig å beskrive omfanget av dette.

6.2.3 Totalfalske utdanningsdokumenter

Australske utenriksmyndigheter (DFAT) omtaler ulike typer falske dokumenter i sin landrapport for Iran. Mens det er vanskelig for iranere å få tak i totalfalske ID-dokumenter på grunn av avanserte sikkerhetslementer og høye kostnader, er andre former for dokumenter mer sårbare for forfalskninger, mener DFAT. Totalfalske papirbaserte dokumenter, inkludert vitnemål fra tertiær utdanning, skal

være «relativt enklere» å få tak i sammenlignet med annen type dokumenter, som for eksempel fritakskort fra militærtjeneste (DFAT 2023, s. 42).

Diplomatkilden Landinfo har vært i kontakt med, mener det er enkelt å kjøpe totalfalske utdanningsdokumenter. Et enkelt Google-søk på farsi viser at det finnes flere tilbydere på nett som selger falske vitnemål. Det skal dreie seg om alt fra videregående vitnemål til doktorgrader. Det skal derimot være vanskelig å skaffe seg totalfalske vitnemål som fremstår som troverdige, ifølge diplomat-kilden (e-post, 2024). Det må understrekes at salg av totalfalske utdanningsdokumenter er et globalt fenomen og ikke unikt for Iran.

Den iranske nettavisen Kayhan Life meldte i 2020 at flere iranske politikere har blitt avslørt med falske mastergrader og PhD-er. En spesialrådgiver til den iranske utdanningsministeren skal ha uttalt at det finnes institusjoner som selger universitetsgrader. Det kommer ikke tydelig frem om dette kun gjelder institusjoner uten akkreditering fra Ministry of Higher Education, Science and Technology, altså såkalte diploma mills, eller om det er snakk om faktisk akkrediterte institusjoner (Hamidi 2020).

Som omtalt i kapittel 5, har flere læresteder begynt å utstede vitnemål med QR-koder, strekkoder og verifiseringskoder. Dette kan gjøre det enklere å verifisere dokumentene på nett, forutsatt at nettsidene er tilgjengelige fra Norge.

6.2.4 Kjøp av visa og utdanningsprofiler på falske premisser

Den reform-vennlige iranske avisen Ham-Mihan publiserte i april 2024 en artikkel om migrasjon fra Iran til europeiske og andre vestlige land på falske premisser (Sabzi 2024).¹⁹ Det skal være snakk om et stort, ulovlig marked der det er mulig å kjøpe seg ulike tjenester: alt fra falske IELTS-resultater (engelskspråklig test), falske arbeidstilbud, til turistvisum og studievisum utstedt på falske vilkår.

Ifølge kildene Ham-Mihan har snakket med, skal det være relativt enkelt å komme i kontakt med personer som utgir seg for å være advokater på innvandringsfeltet, men som i realiteten er menneskesmuglere som befinner seg utenfor Iran.

Artikkelen nevner et eksempel der en person som har søkt om studievisum gjennom disse «advokatene», har fått fremlagt en falsk utdanningsprofil som han har blitt bedt om å lære seg utenat før visumintervjuet på ambassaden. Mappen skal blant annet ha inneholdt et invitasjonsbrev fra en professor i landet det gjaldt. Personen skal ha blitt presentert som doktorgradsstudent.

Det nevnes også et eksempel der en person skal ha fått arbeidsvisum i Tyskland på bakgrunn av et falskt arbeidstilbud. Det skal ha kostet personen 15 000 euro,

¹⁹ Artikkelen er på persisk og har blitt lest ved hjelp av oversetterprogrammer.

men ifølge ham varierer prisene. Et falskt arbeidstilbud i et europeisk land kan koste alt fra 6000 til 30-40 000 euro, sier han.

Muntlige kilder

Diplomatkilde. E-post-korrespondanse mai-juli 2024.

HK-dir. Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse. Divisjon for godkjenning og opptak. E-post korrespondanse juni-oktober 2024 og telefonsamtale 5. september 2024.

NUFFIC. The Dutch organisation for internationalisation in education. E-post-korrespondanse juni 2024.

Skriftlige kilder

AACRAO Electronic Database for Global Education (EDGE) (u.å.). Iran (Islamic Republic of). *AACRAO Electronic Database for Global Education (EDGE)*. Tilgjengelig fra <https://www.aacrao.org/edge/country/iran-%28islamic-republic-of%29> [lastet ned 11. juni 2024].

Avery, Peter William & Khosrow, Mostofi (sist oppdatert 9. juli 2024). *Education of Iran*. Chicago: Britannica. Tilgjengelig fra <https://www.britannica.com/place/Iran/Education> [lastet ned 10. juli 2024].

Azadi, Pooya (2020, august). *The Structure of Corruption in Iran*. Stanford, CA: Stanford University. Tilgjengelig fra https://drive.google.com/file/d/1oiHE_Mf19HVqehzAjVupD_OKmP7qf5t/view [lastet ned 23. mai 2024].

Azadi, Pooya; Mirramezani, Matin & Mesgaran, Mohsen B. (2020, april). *Migration and Brain Drain from Iran*. Stanford, CA: Stanford University. Tilgjengelig fra <https://iranian-studies.stanford.edu/iran-2040-project/publications/migration-and-brain-drain-iran> [lastet ned 12. juli 2024].

Bazoobandi, Sara (2024). *Purification of the Higher Education System and Jihad of Knowledge in Iran*. Hamburg: German Institute for Global and Area Studies. Tilgjengelig fra <https://www.giga-hamburg.de/en/publications/giga-focus/purification-of-the-higher-education-system-and-jihad-of-knowledge-in-iran> [lastet ned 17. juli 2024].

Bertelsmann Stiftung (2024). *BTI Transformation Index: Iran Country Report 2024*. Gütersloh: Bertelsmann Stiftung. Tilgjengelig fra https://bti-project.org/fileadmin/api/content/en/downloads/reports/country_report_2024_IRN.pdf [lastet ned 23. mai 2024].

CHRI, dvs. Center for Human Rights in Iran (2023, 13. september). *Iranian Government Replaces University Professors Accused of Backing "Woman, Life, Freedom" Protests with Regime Loyalists*. New York: CHRI. Tilgjengelig fra <https://iranhumanrights.org/2023/09/iranian-government-replaces-university-professors-accused-of-backing-woman-life-freedom-protests-with-regime-loyalists/> [lastet ned 12. juli 2024].

DFAT, dvs. Department of Foreign Affairs and Trade (Australia) (2023, 24. juli). *DFAT Country Information Report Iran*. Canberra: DFAT. Tilgjengelig fra <https://www.dfat.gov.au/sites/default/files/country-information-report-iran.pdf> [lastet ned 18. april 2024].

- EUAA, dvs. European Union Agency for Asylum (2024, juni). *Iran - Country Focus*. Valletta: EUAA. Tilgjengelig fra <https://euaa.europa.eu/publications/iran-country-focus> [lastet ned 4. september 2024].
- Farahani, Mansoureh (2015, 13. oktober). International Universities of Iran: Dream or Reality? *IranWire*. Tilgjengelig fra <https://iranwire.com/en/society/61395/> [lastet ned 8. mai 2024].
- Freedom House (2024). *Freedom in the World 2023: Iran*. Washington D.C.: Freedom House. Tilgjengelig fra <https://freedomhouse.org/country/iran/freedom-world/2023> [lastet ned 10. juli 2024].
- GAN Integrity (2020, 30. september). *Iran risk report*. New York, London & København: GAN Integrity. Tilgjengelig fra <https://www.ganintegrity.com/country-profiles/iran/> [lastet ned 27. mai 2024].
- Golkar, Saeid (2017). Politics and the Universities in Postrevolutionary Iran. *International Higher Education*, (90), 29-31. Tilgjengelig fra <https://ejournals.bc.edu/index.php/ihe/article/view/10010> [lastet ned 17. juli 2024].
- Golkar, Saeid & Aarabi, Kasra (2023, 22. november). *Meet the secret IRGC entity purging university professors in Iran*. Washington D.C.: Atlantic Council. Tilgjengelig fra <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/iransource/irgc-entity-professors-basij-organization-iran/> [lastet ned 12. juli 2024].
- Habibi, Nader (2020, 28. juli). *The Overeducation Crisis in Iran*. Doha: The Arab Center for Research and Policy Studies. Tilgjengelig fra <https://www.dohainstitute.org/en/Lists/ACRPS-PDFDocumentLibrary/The-Overeducation-Crisis-in-Iran.pdf> [lastet ned 15. juli 2024].
- Hamidi, Reza (2020, 9. juni). Some Majlis Deputies Have Fake University Degrees, Official Says. *Kayhan Life*. Tilgjengelig fra <https://kayhanlife.com/authors/reza-hamidi/some-majlis-deputies-have-fake-university-degrees-official-says/> [lastet ned 11. juli 2024].
- Hering, Laura; Baiardi, Anna & Namini, Julian Emami (2021). *Female admission cap in higher education: The case of Iran*. Tinbergen Institute. Tilgjengelig fra <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/248757/1/21073.pdf> [lastet ned 12. august 2024].
- HK-dir, dvs. Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (2023a). *Falske dokumenter*. Oslo: HK-dir. Tilgjengelig fra <https://hkdir.no/utdanning-fra-utlandet/falske-dokumenter#Hva%20er%20v%C3%A5r%20reaksjon%20og%20konsekvens%20ved%20bruk%20av%20falske%20dokumenter/Diploma%20Mill?> [lastet ned 17. oktober 2024].
- HK-dir, dvs. Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (2023b, 19. juni). *Landdatabase: Iran*. Oslo: HK-Dir. Tilgjengelig fra <https://hkdir.no/utdanning-fra-utlandet/lister-og-databaser/landdatabase-utdanning-fra-landet> [lastet ned 16. april 2024].
- HRW, dvs. Human Rights Watch & CHRI, dvs. Center for Human Rights in Iran (2019, oktober). *“Just Like Other Kids”. Lack of Access to Inclusive Quality Education for Children with Disabilities in Iran*. New York: HRW og CHRI. Tilgjengelig fra https://www.hrw.org/sites/default/files/report_pdf/iran1019_web.pdf [lastet ned 2. september 2024].
- HRW, dvs. Human Rights Watch (2012, 22. september). *Iran: Ensure Equal Access to Higher Education*. New York: Human Rights Watch. Tilgjengelig fra <https://www.hrw.org/news/2012/09/22/iran-ensure-equal-access-higher-education> [lastet ned 20. juli 2024].

- Karimi, Nasser & Gambrell, Jon (2023, 12. september). In Iran, snap checkpoints and university purges mark the first anniversary of Mahsa Amini protests. *Associated Press*. Tilgjengelig fra <https://apnews.com/article/iran-protests-mahsa-amini-crackdown-f26a5f687d87785841241d266ca3e872> [lastet ned 12. juli 2024].
- Khonsari, Yeganeh (2021, 17. desember). *The Education System of Iran (webinar)*. New York og Toronto: World Education Services. Tilgjengelig fra <https://knowledge.wes.org/training-webinar-education-system-of-iran.html> [lastet ned 30. oktober 2024].
- Ministry of Science, Research and Technology (2024). *Akkrediterte offentlige høyere utdanningsinstitusjoner i Iran*. Teheran: Ministry of Science, Research and Technology. Tilgjengelig fra Landdatabasen: https://udis.sharepoint.com/:x:/r/sites/landdatabasen/Midt%C3%B8sten/Iran/_layouts/15/Doc.aspx?sourcedoc=%7BFB412AE4-C0D2-46FA-B1A6-0FF30F102434%7D&file=Akkrediterte%20offentlige%20h%C3%B8yere%20utdanningsinstitusjoner%20i%20Iran.xlsx&action=default&mobileredirect=true&DefaultItemOpen=1 [lastet ned 7. august 2024].
- Mørk, Hulda Kjeang (sist oppdatert 28. juni 2021). *Irans befolkning*. Oslo. Tilgjengelig fra https://snl.no/Irans_befolkning [lastet ned 12. juli 2024].
- Mørk, Hulda Kjeang (2023). *En kort introduksjon til Irans moderne historie*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- NHH, dvs. Norges handelshøyskole (u.å.). *Falske dokument*. Bergen: NHH. Tilgjengelig fra <https://www.nhh.no/studier/soknad-og-opptak/opptak-master-i-okonomi-og-administrasjon/krav-til-dokumentasjon-moa-og-mrr-toarig-lop/falske-dokument/> [lastet ned 30. oktober 2024].
- NOKUT, dvs. Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (2020). *Refugees Country Briefing: Iran*. Oslo: NOKUT. Tilgjengelig fra https://www.nokut.no/contentassets/26cc0bd975124127912bf5a6cd7a2d14/iran_refugees-country-briefings.pdf [lastet ned 17. april 2024].
- NUFFIC, dvs. The Dutch organisation for internationalisation in education (u.å.-a). *Educational institutions and study programmes*. Haag: NUFFIC. Tilgjengelig fra <https://www.nuffic.nl/en/education-systems/iran/educational-institutions-and-study-programmes> [lastet ned 30. oktober 2024].
- NUFFIC, dvs. The Dutch organisation for internationalisation in education (u.å.-b). *Educations systems: Iran*. Haag: NUFFIC. Tilgjengelig fra <https://www.nuffic.nl/en/education-systems/iran> [lastet ned 30. oktober 2024].
- NUFFIC, dvs. The Dutch organisation for internationalisation in education (u.å.-c). *Grades and study results*. Haag: NUFFIC. Tilgjengelig fra <https://www.nuffic.nl/en/education-systems/iran/grades-and-study-results> [lastet ned 30. oktober 2024].
- NUFFIC, dvs. The Dutch organisation for internationalisation in education (u.å.-d). *Higher education*. Haag: NUFFIC. Tilgjengelig fra <https://www.nuffic.nl/en/education-systems/iran/higher-education> [lastet ned 30. oktober 2024].
- NUFFIC, dvs. The Dutch organisation for internationalisation in education (u.å.-e). *Level of diplomas*. Haag: NUFFIC. Tilgjengelig fra <https://www.nuffic.nl/en/education-systems/iran/level-of-diplomas> [lastet ned 30. oktober 2024].

- NUFFIC, dvs. The Dutch organisation for internationalisation in education (u.å.-f). *Primary and secondary education*. Haag: NUFFIC. Tilgjengelig fra <https://www.nuffic.nl/en/education-systems/iran/primary-and-secondary-education> [lastet ned 30. oktober 2024].
- Sabzi, Sara (2024, 25. april). مهاجرت با ویزای جعلی. گزارش همپهن از بازار سیاه مهاجرت و [Immigrasjon med falske visa. Ham-Mihans rapport om det svarte immigrasjonsmarkedet og den ulovlige virksomheten som har oppstått for å få folk ut av landet]. *Ham-Mihan*. Tilgjengelig fra <https://hammihanonline.ir/%D8%A8%D8%AE%D8%B4-%D8%AC%D8%A7%D9%85%D8%B9%D9%87-23/15181-%D9%85%D9%87%D8%A7%D8%AC%D8%B1%D8%AA-%D8%A8%D8%A7-%D9%88%DB%8C%D8%B2%D8%A7%DB%8C-%D8%AC%D8%B9%D9%84%DB%8C> [lastet ned 3. juni 2024].
- Sadeh, Sadra; Mirramezani, Matin; Mesgaran, Mohsen B.; Feizpour, Amin & Azadi, Pooya (2019). *The Scientific Output of Iran: Quantity, Quality, and Corruption*. 2019: Stanford University. Tilgjengelig fra <https://iranian-studies.stanford.edu/iran-2040-project/publications/scientific-output-iran-quantity-quality-and-corruption> [lastet ned 11. juli 2024].
- Tehran Times (2022, 11. juli). Iran among leading countries in attracting international students. *Tehran Times*. Tilgjengelig fra <https://www.tehrantimes.com/news/474567/Iran-among-leading-countries-in-attracting-international-students> [lastet ned 15. juli 2024].
- Transparency International (2024). *Corruption Perceptions Index*, . Berlin: Transparency International. Tilgjengelig fra <https://www.transparency.org/en/cpi/2023/index/irn> [lastet ned 15. mai 2024].
- Trines, Stefan (2017, 7. februar). *Educating Iran: Demographics, Massification, and Missed Opportunities*. New York og Toronto: World Education Services. Tilgjengelig fra <https://wenr.wes.org/2017/02/educating-iran-demographics-massification> [lastet ned 15. juli 2024].
- TVTO, dvs. Technical and Vocational Training Organization (2024). *About us*. Teheran: TVTO. Tilgjengelig fra <https://international.irantvto.ir/about-us> [lastet ned 31. oktober 2024].
- TVTO, dvs. Technical and Vocational Training Organization (2023). *Services*. Teheran: TVTO. Tilgjengelig fra <https://international.irantvto.ir/Services> [lastet ned 31. oktober 2024].
- U.S. Department of State (2024). *2023 Country Reports on Human Rights Practices: Iran*. Washington D.C.: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra <https://www.state.gov/reports/2023-country-reports-on-human-rights-practices/iran/> [lastet ned 23. mai 2024].
- UNESCO-UNEVOC, dvs. UNESCO International Centre for Technical and Vocational Education and Training (2018, november). *TVET Country Profile: Iran*. Bonn: UNESCO-UNEVOC. Tilgjengelig fra https://unevoc.unesco.org/wtdb/worldtvetdatabase_irn_en.pdf [lastet ned 10. mai 2024].
- UNESCO-UNEVOC, dvs. UNESCO International Centre for Technical and Vocational Education and Training (2024, februar). *TVET Country Profile: Iran*. Bonn: UNESCO-UNEVOC. Tilgjengelig fra <https://unevoc.unesco.org/home/Dynamic+TVET+Country+Profiles/country=IRN> [lastet ned 23. april 2024].
- UNESCO Institute for Statistics (2020, februar). *School enrollment, secondary (% net) - Iran, Islamic Rep*. Washington D.C.: The World Bank. Tilgjengelig fra

<https://data.worldbank.org/indicator/SE.SEC.NENR?locations=IR> [lastet ned 8. mai 2024].

UNESCO Institute for Statistics (2022). *Literacy rate, youth total (% of people ages 15-24) - Iran, Islamic Rep.* Washington D.C.: The World Bank. Tilgjengelig fra <https://data.worldbank.org/indicator/SE.ADT.1524.LT.ZS?locations=IR> [lastet ned 12. august 2024].

UNESCO Institute for Statistics (2023a). *Literacy rate, adult female (% of females ages 15 and above) - Iran, Islamic Rep.* Washington D.C.: The World Bank. Tilgjengelig fra <https://data.worldbank.org/indicator/SE.ADT.LITR.FE.ZS?locations=IR> [lastet ned 18. april 2024].

UNESCO Institute for Statistics (2023b). *Literacy rate, adult male (% of males ages 15 and above) - Iran, Islamic Rep.* Washington D.C.: The World Bank. Tilgjengelig fra <https://data.worldbank.org/indicator/SE.ADT.LITR.MA.ZS?locations=IR> [lastet ned 18. april 2024].

UNESCO Institute for Statistics (2023c). *School enrollment, tertiary (% gross) - Iran, Islamic Rep.* Washington D.C.: The World Bank. Tilgjengelig fra <https://data.worldbank.org/indicator/SE.TER.ENRR?locations=IR> [lastet ned 8. mai 2024].

USDOS, dvs. U.S. Department of State (2023). *2022 Country Reports on Human Rights Practices: Iran.* Washington D.C.: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra <https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/iran/> [lastet ned 16. juli 2024].

Utdanning.no (u.å.). Hva betyr livslang læring? *Utdanning.no*. Tilgjengelig fra https://utdanning.no/utdanningsvalg_artikkel_hva_betyr_livslang_laering [lastet ned 11. juni 2024].

Welle-Strand, Anne & Øgård, Beathe (sist oppdatert 10. november 2020). *Skole og utdanning i Iran*. Oslo: Store Norske Leksikon. Tilgjengelig fra https://snl.no/Skole_og_utdanning_i_Iran [lastet ned 8. mai 2024].

WENR, dvs. World Education News + Reviews (2017a, 7. februar). *Educating Iran: Demographics, Massification, and Missed Opportunities*. New York og Toronto: World Education Services. Tilgjengelig fra <https://wenr.wes.org/2017/02/educating-iran-demographics-massification> [lastet ned 12. juli 2024].

WENR, dvs. World Education News + Reviews (2017b, 7. februar). *Education in Iran*. New York, Toronto: World Education Services. Tilgjengelig fra <https://wenr.wes.org/2017/02/education-in-iran> [lastet ned 31. oktober 2024].